

Branschorganisationen
för dagligvaruhandeln

*Till Livsmedelsverket
Område styrning och vägledning
Avdelning Kontrollerad*

Från Svensk Dagligvaruhandel

Stockholm 2021 12 23

Ämne: Ny Riskklassificeringsmodell

Branschorganisationen Svensk Dagligvaruhandel, med medlemsföretagen Axfood, City Gross, Coop, Ica, Lidl och Livsmedelshandlarna, som tillsammans står för den största delen av dagligvaruhandeln i Sverige lämnar härmed svar på Livsmedelsverkets förslag till ny modell för fastställande av kontrollfrekvens för regelbunden offentlig kontroll med Dnr 2020/01137.

Svensk Dagligvaruhandel har ett stort engagemang i arbetet för en effektiv, likvärdig och riskbaserad livsmedelskontroll och har genom åren investerat mycket tid för att delta vid flertalet möten med Livsmedelsverket för att bistå med underlag och hjälp i regeringsuppdragen och övrigt utvecklingsarbete kopplade till livsmedelskontrollen.

Svensk Dagligvaruhandel har bland annat bjudit in Livsmedelsverket till informationsmöte där vi visat hur rapportmallen ser ut i branschens egen standard - *Standarden för livsmedelshantering i butik* - samt sammanställt ett underlag om vad som skulle kunna ingå i en gemensam rapportmall. Svensk Dagligvaruhandel har också försett Livsmedelsverket med beräkningsunderlag för hur olika förslag på riskklassificeringar påverkar butiker. Svensk Dagligvaruhandel har skickat in svar vid samtliga remissomgångar för en ny riskklassificeringsmodell och däremellan i anslutning till workshops och dialogmöten försett myndigheten med underlag.

Att få ordning på den bristande likvärdigheten har vi sett som utgångspunkt i allt utvecklingsarbete, eftersom det också leder till effektivitet och att kontrollen blir riskbaserad.

Fyra övergripande kommentarer;

Mot bakgrund av det som beskrivits ovan har Svensk Dagligvaruhandel huvudsakligen fyra övergripande invändningar mot Livsmedelsverkets förslag på ny riskklassificeringsmodell.

1. Att Livsmedelsverket väljer att inte föreskriva om antalet timmar i riskklassificeringsmodellen väcker tveksamhet kring huruvida den nya riskklassificeringsmodellen kommer leda till mer likvärdighet, effektivitet och säkerställa att den är riskbaserad. När enbart kontrollfrekvens föreskrivs går det inte heller att göra en konsekvensanalys/bedömning vad gäller effekterna på likvärdighet, effektivitet och graden av riskbaserad. Det väcker också frågan om Livsmedelsverket har analyserat om framlagt förslag är förenligt med mål om

likvärdig livsmedelskontroll som finns inskrivet i handlingsplanen till den nationella livsmedelsstrategin 2020–2025?

2. Att Livsmedelsverket väljer en modell vars grund är kontrollfrekvens och inte timmar, spår ytterligare på tveksamheten kring huruvida modellen ska bidra till ökad likvärdighet. Det skapar risk för att kommunerna gör olika bedömningar på hur lång tid en kontroll tar.
3. Vid framtagande av modellen har stor vikt lagts vid att modellen ska vara harmoniserad med EU:s krav på rapportering och för att ge bra underlag för planering och uppföljning av kontroller i Sverige. Det är i grunden en god tanke, men Svensk Dagligvaruhandel anser att Livsmedelsverkets behov har varit överordnat näringslivets förutsättningar och att det saknas förståelse för vilka konsekvenser det får för butikernas personella och administrativa resurser. Dagligvaruhandeln uppfattning är också att rapporteringspunkterna är på en så pass övergripande nivå, att det inte är rimligt att de får styra riskklassningsmodellens utformning som består av betydligt fler aktiviteter på en mer detaljerad nivå.

Är modellen i linje med regeringens mål i *En förenklingspolitik för stärkt konkurrenskraft, tillväxt och innovationsförmåga*. Vi frågar oss också om det har skett någon samordning med Tillväxtverket och deras uppdrag inom ramen för Livsmedelsstrategin, inom det strategiska området Regler och villkor? Om det inte skett innan anser vi det ytterst angeläget att samordning sker med Tillväxtverket före formellt beslut om ny riskklassificeringsmodell.

<https://www.regeringen.se/4a73a1/contentassets/54f5c7c7dad549fcb21405f479ff6d3d/uppdrag-till-tillvaxtverket-att-genomfora-atgarder-under-20202025-inom-ramen-for-livsmedelsstrategin.pdf>

4. Även om det inte ingått i regeringsuppdraget hade Svensk Dagligvaruhandel gärna sett att Livsmedelsverket tillsammans med riskklassificeringsmodellen presenterat en gemensam kontrollrapportmall och ordentligt utrett möjligheten att föreskriva om den. Det har efterfrågats under en lång tid av branschen och under olika faser av arbetet bejakats av myndigheten. Det är en viktig pusselbit för likvärdigheten.

Specifika kommentarer på föreslagen modell;

Livsmedelsverket föreslår att klassningen utgår från frekvens och inte antalet timmar, inte heller en minimum eller maxantal timmar. Svensk Dagligvaruhandel anser att det i modellen också borde definieras antal timmar per kontroll. Antalet kontrolltimmar bör inte vara en bedömning från fall till fall och öppna upp för subjektiva bedömningar, utan bör precis som nu styras av en modell.

1. Svensk Dagligvaruhandel har framfört detta under de dialoger som varit med myndigheten vid framtagandet av modellen och sett det i andra utkast, men saknar förklaring och resonemang om varför det har tagits bort i slutversionen.

Utöver resonemanget ovan om likvärdighet, finns andra argument för att antalet timmar borde ingå i modellen. Eftersom det på förhand inte definieras hur många timmar inspektören rimligen borde spendera på varje kontroll blir det svårt för butikerna att budgetera för kostnader för kontrollen. Idag är det generellt svårt att på kommunernas hemsidor finnas uppgifter om timtaxa för kontrollen. Det tillsammans med att kommunerna fakturerar per besök kommer göra det svårt för butikerna att ha en uppfattning om vad timtaxan egentligen är. I förslaget saknas en beskrivning av vad som behöver ske för att kommunerna ska öka sin transparens och vara mer tillgängliga kring vilken timtaxa som finns i kommunen. I syfte att säkerställa en jämn livsmedelskontroll i hela landet, kan tid i kombination med gemensam rapportmall/kontrollpunkter och jämn kompetens vara en metod att styra mot en jämn kontroll.

2. Svensk Dagligvaruhandel välkomnar att Livsmedelsverket föreslår att butiker ska få reducerad kontroll om verksamheten har en tredjepartscertifiering och uppfyller vissa kriterier. Ambitionen är god och något som Svensk Dagligvaruhandel välkomnar. Vid närmare beräkningar och jämförelse med nuvarande modell, blir slutsatsen dock återigen att då modellen bygger på frekvens och inte antal timmar går det inte att i förväg veta hur mycket reducerad kontroll det blir. Exempel; En butik i riskklass SL5 klarar ett av kriterierna för reducerad kontroll och flyttas till riskklass SL4. Butiken får 1 kontroll per år i stället för 2. Eftersom modellen saknar beskrivning av antal timmar, finns det ingen garanti för att det blir en reducerad kontrolltid. Dessutom ingen garanti för att två likvärdiga butiker i två olika kommuner bedöms likvärdigt.

Sammantaget är Svensk Dagligvaruhandel besvikna på det förslag som Livsmedelsverket till slut föreslår, efter många års arbete och dialoger med branschen. Det är oklart på vilket sätt modellen kommer bidra till det övergripande målet om mer effektiv, riskbaserad och likvärdig kontroll och företagarperspektivet saknas. När det är oklart väcks också frågan om det utifrån målen i livsmedelsstrategin och andra regeringsmål om förenkling för företagen är möjligt för Livsmedelsverket att införa modellen. Valet att bygga modellen på frekvens istället för timmar gör det också svårt att göra en ordentlig konsekvensanalys av skillnaderna mellan den tidigare och förslaget på ny modell. Att beräkna ekonomiska konsekvenser är inte heller möjligt utan att känna till riktvärden för kontrolltid.

Vi anser att rätten att föreskriva en modell och beslut om att ta fram en gemensam rapportmall bör prioriteras innan beslut tas om exakt vilken modell.

Med vänliga hälsningar

Mona Lauermann Orheden, Sakkunnig hälsa och livsmedelssäkerhet